

Porabci na hodniku?

str. 2

Če kruja nega doma...

str. 4

Porabje

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 29. avgusta 1991 • Leto I, št. 15 • Cena 10 forintov

KA BAU S ŠTEVANOVSKO ŠAULO?

ŠAULA MORA BITI!

V eno vesi ja najbolja potrebna šaula. Dé šaula nejga, téjsta ves ja mrtva. Tau leko véjdimó v Andovca pa na Vේjrica in v Ritkarovca. Tój so tú bile šaula, pa ja bilau življenja. Zdaj pa mlajši odijo v Števanovca, vesi pa pomalak méjrajo.

V šestdeseti pa sedemdeseti lejtaj smo aštja meli prejk dvejsto šaularov. Vrtca (óvoda) te nej bilau, vseposedik so nej dali zéjdati, delo so si nej najšli, zato so si v Varaša zéjdati iža. Tak nas je vsigdar menja bilau, mlajšov tú. Zdaj, preminaučo šaulsko leto, smo meli 61 šaularov. Tau sa pravi, ka ja vsakši klas (razred) posaba, samo prvi pa tretji sta bila vtjúpar. Tau je tak idelano, ka ja v eno klasa nej dosta mlajšov, zato ja pa tak školnictja bola leko navčéjo. Tendenca ja tak takša, da bi sa v mali skupinaj (csoport) včili mlajši, najbola par djeztitaj pa matematiki.

V Števanovca ja tau nau-pak (obratno), tój so si prednji ovak zméjslili. Žúpan je pravo, ka ja v naši šauli dosta školnikov. Školnictja prej krój djemlejo kraj od lústva! Dasvejta sta dva školnika včila mlajša, pa ja tú dobro bilau. Zato bi pa rad zdaj najprvin z mali šaulari začno, ka bi vtjúpar bilej prvi pa tretji klas in drudji pa štrti, potejn pa vekši, peti pa šesti in sedmi pa osmi klas. Samo tau nej računó, ka bi s téjn dosta školnikov tú nej pršparo, baujo takšna vóra, stera nado smeli vtjúp držati. Samo mlajšon bau mantranjapa

Miva sva si že pripravila šolsko torbo, saj bo kmalu konec počitnic.

Foto: I. Barber

školnikon tú, ka nado mogli téjsto navčiti, ka da potrebno. Da do sa pa mlajši dala včili, tan do sa pá mantrali, ka na prnasejo téjsto, ka bi z osnovna šaula mogli dobéjti.

Tau tò nej računó, ka dasvejta so samo šest lejt odli v šaulo, pa so sa te dosta menja včili, kak zdaj. Če sto

šče kaj biti, sa mora dosta pa fejst včiti. Zato pa tau že mora v osnovni šauli začneti, ka da ovak v srednji šauli pa aštja na visitji šauli dosta trpo. Ali do pa naši mlajši same nekvalificirani delavci (segéd munkások)?

Letos ja v naši šauli končalo 11 mlajšov: 6 do šléj v srednjo šaulo, 5 pa v

strokovno (ipari). Štiridja do od tej šléj v gimnazijo, de do sa tadala včili slovenstji dzejik. Tau nej lapau? Koga hvali tau?

Vsigdar čójamo pa štemo od manjšinske politike, da nas pomagajo kak ja potrebno, šolstvo, včenje maternega dzejika pa drudja djeztitja. Pa o ten, ka v Ro-

muniji ne poštojajo manjšino, ka so dola zaprajli šaula pa kulturo. Tau pa ništja na véjdi, ka par nan tú leko dosta vse kaj kritizira.

Kakšno bodočnost (jövó) žalej zdaj našo vesi žúpan, ka nan ja pred volitvami (választás) tau obečo, da ves malo gora zbüdej, delo spravi lústvon? Zdaj pa samo tau gleda, dé bi koga mogo táposlati. Dobri prednji so za svojo ves, vsigdar so samo na téjn, kak bi leko pomagali pa več sprajli svojo vesi. Nej pa zaničili!

Ka bau z naše vesi, z našo šaulo, našo kulturo, če da tau tak šlau? Da že vse bau zaprajto, te že težko bau nazaj napraviti, ká ja prvin bilau.

Sto da nan pomago? Kan aj sa obrnamo?

Prosili smo že pomauč od ministrstva pa županija (megye) samo smo sa aštja v njej vójpali, ka na pistéjo v enoj vesi samo tak zaprajti šaulo, dé knjema manjšina živé.

Naša méjsli-ja potrdó Pedagoški Inštitut Zelezne županije (Vas megyei Pedagógiai Intézet), da ja zvižgalivo, pa ja vópravo, štera šaula tak dobro, na takšnon nivoni (színvonal) dela, kak naša, bi béjo grej dola zaprajti. Zdaj šaula ostana tak, kak ja béjla. Samo kak dugo? Drúgo leto sa znauva začna borba (harc), aj ostana?! Borili (harcolni) mo sa, vej pa méj školnictja že na 21. stóletja (század) prpravlamo naša šaulara.

Karel Krajcar

DRAGI SLOVENSKI BRATJE IN SESTRE!

Veseli me, da ste skupaj s svojimi gospodi škofi in duhovniki prišli v Sombotel na sveto mašo svetega očeta. Ko se bo vaša velika želja uresničila in bo papež obiskal tudi Vas, Vam bomo obisk vrnil.

Vaše navzočnosti se iz srca veselim, saj nas ob krščanskem bratstvu povezuje tudi naša skupna zgodovinska preteklost.

Za vernike naše škofije je bilo vedno naravno, da so živeli skupaj z brati in sestrami druge narodnosti, kulture in drugega jezika. Tudi danes ne moremo imeti lepše naloge, kot da negujemo in krepimo čustvo solidarnosti.

In upamo, da bomo v duhu dobre volje in ljubezni v bližnji prihodnosti lahko rešili vse naše skupne težave.

S tem iskrenim voščilom Vas pozdravljam in prosim za Vas božji blagoslov in posredujočo ljubezen device Marije.

Dr. István Konkoly,
županijski škof

19. avgusta je papež Janez Pavel II. obiskal Sombotel: Ob njegovem obisku je izšla knjiga, ki so jo dobili vsi udeleženci svete maše. V tej knjigi najdemo pozdravne besede županijskega škofa dr. Istvána Konkolya. Na fotografiji je sveti oče med verniki pred začetkom maše.

(Foto: S. Eöry)

NAČRTOVANI SLOVANSKI KORIDOR

KRALJEVINA SHS

Hvala, dragi rojaki!

Ko smo imeli v M. Soboti slovestnost ob razglasitvi samostojne in suverene Republike Slovenije, je jugoslovanska vojska začela okupacijo naše domovine.

Slovestnosti se je kljub slabemu vremenu udeležilo mnogo ljudi; veseli smo bili gostov iz tujine, še posebno nam vedno dragih Slovencev iz Porabja. Tako smo skupaj s prijatelji proslavili za slovenski narod pomemben dogodek. Vendar je bilo je treba začeti z obrambo domovine. O vseh naših prizadevanjih ste že bili podrobno obveščeni, zato o tem ne bi širše pisal. Zadovoljni in srečni pa smo, ker v tej nesreči nismo bili sami. Ob agresiji, ko so potekali boji, nas je dvakrat obiskal predsednik Zveze Slovencev na Madžarskem Jože Hirnök in nas bodril. Po našem radiu je prebral

pismo, ki ga je v imenu Zveze poslal najvišjim predstavnikom madžarskih oblasti. Vse to nam krepilo občutek, da ste vi, dragi naši rojaki, z nami. Rad bi se tudi zahvalil Zvezi za nakup zdravil v vrednosti nad 25.000 forintov in seveda vsem vam 54 prostovoljcem, še posebej tudi 11 vašim vojakom, ki ste darovali kri. To dokazuje, da ob tej meji živijo dobri ljudje in zavedni Slovenci, s katerimi nas povezuje več kot samo sosodstvo. To nas hrabri in dokazuje, da smo v naši dosedanji politiki sodelovanja s Porabjem ravnali prav.

Dragi rojaki, za vašo pomoč iskrena hvala! Ostanimo še naprej skupaj!

Andrej GERENČER,
predsednik Skupščine
občine M. Sobota

PORABCI NA HODNIKU?

Državne meje so bile, so in bodo še nekaj časa pomembne in bodo vplivale tudi na naše življenje. Dr. Tibor Zsiga je pred kratkim napisal študijo za naslovom Interesenti za Zahodno Madžarsko. Poimenovanje je političnega izvora. Prvič se je pojavilo po prvi svetovni vojni, ko so na pariški mirovni konferenci na novo določili meje. Leto je bilo zelo težko, ker so bile razne narodnosti gospodarsko, kulturno in ponekod tudi teritorialno prepletene.

"Zahodna Madžarska" pokriva območje današnje Gradišćanske (Burgenland) v Avstriji in nekdanje madžarske županije Pozsonjsko, Mosonsko, Sopronsko, Železno in Zalsko.

Po prvi svetovni vojni so to območje zahtevale zase Češkoslovaška, Avstrija in Madžarska. Prva je bila Češkoslovaška, ki je menila, da je treba združiti severne in južne Slovence oziroma Češkoslovaško ter Kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev, in sicer s pomočjo tako imenovanega koridorja (hodnika), ki bi vodil prek Zahodne Madžarske. Tako povezanemu velikemu slovanskemu imperiju naj bi se pod vodstvom ruskega carja pridružili Poljaki, Čehi, Slovaki, Srbi, Hrvati, Bolgari, in Črnogorci.

Zunanji minister Češkoslovaške dr. Edvard Beneš je na pariški mirovni konferenci predložil načrt "slovanskega koridorja". Potrebo je utemeljil s tem, da se sodelovanje Madžarov in Nemcev lahko prepreči le, če bodo geografsko ločeni. Po Beneševem načrtu naj bi ta "hodnik" zajemal Pozsonjsko, Mosonsko, Sopronsko, Železno in Zalsko županijo na Madžarskem, torej tudi Prekmurje s Porabjem.

Svet deseterice mirovne konference v Parizu je marca 1919. predlog zavrgel. 20. julija 1919. pa je območje, ki se od takrat imenuje Gradišćanska (Burgenland), priključil k Avstriji.

Mirovne pogoje po prvi svetovni vojni je svetu določalo pet veselih: Amerika, Anglija, Francija, Italija in Japonska. Boj za meje med državami nikoli ni bil v korist prebivalstva. Ljudje si želijo odprtih meja. Ali bo to samo želja?

Marija Kozar

OD SLOVENIJE...

SPREMEMBE V VLADI?

V Sloveniji se vedno glasneje govori o spremembah v republiški vladi, vendar pa v javnosti še vedno ni znano, koga in s kom naj bi zamenjali. Svet Demosa je pred kratkim obravnaval tudi predlog o strukturnih spremembah v vladi. Potrebno je sprejeti zakon, ki bo spremenil sestavo vlade. Gre za predlog, ki javnosti ni več neznan: zmanjšali naj bi število vladnih resorjev, združili posamezna ministrstva, ministri pa naj bi dobili novo vlogo. Ti naj bi bili poslej politično odgovorni strokovnjaki, ki navznoter samostojno sestavljajo svoje strokovne ekipe in vodijo delo ministrstev, navzven pa bi bili politično odgovorni predsedniku vlade, parlamentu in seveda javnosti.

SLABO POSTALO ŠE SLABŠE

Kljub izrednim dogodkom v letošnjem juliju se to pri slovenski industrijski izdelavi ne pozna pretirano. Že doslej slabi rezultati so postali le še nekoliko slabši. Slovenska industrija je julija izdelala za 13,3 odstotka manj kot julija lani. Vsega slovenskega blagovnega izvoza je bilo za 420 milijonov dolarjev, kar je za 43 odstotkov več, kot je bilo junija, vendar pa za 7 odstotkov manj kot lani julija. Nasprotno je zelo upadel uvoz. Bil ga je za 274 milijonov dolarjev, kar je najmanj po lanskem aprilu.

SPET HUDO NEURJE S TOČO

Po Sloveniji se je spet razdivjalo hudo neurje s točo. Najhuje je bilo v ormoški občini. Ne le da je razkriilo in razdejalo strehe, poškodovale ceste in napeljavo, ampak je največjo škodo povzročilo kmetijstvu, ki je glavni vir dohodkov za pretežni del prebivalcev te občine. Ormoške gorice, kjer ima podjetje VVS kar 600 hektarjev vinogradov, so uničene 60-odstotno.

ZAVOLO DVA ŽAKLA MIELA?!

Zdaj, ko se je 20. avgusta vsepovsod blagoslovil novi kruh, sem se spomnila doživetja iz otroških let.

Konec šestdesetih let smo hodili po kruh v pekarno na Dolnji Senik. Neko jutro so me poslali, naj prinesem kolač kruha. Imela sem kakšnih sedem let, tako da je pot trajala kar precej časa. Ko sem prišla do pekarnice, je že bila vrsta. Ko so ga začeli prodajati, so se ljudje prerivali, kajti večkrat se je zgodilo, da je kruha zmanjkalo. In jaz sem se vedno znova in znova znašla nekje zadaj. Domov sem prišla brez hlebca, toda še zdaj čutim vonj kruha iz doljnjeseniške pekarnice.

O zgodovini in "usodi" pekarnice sem se pogovarjala z Julijano Glanz, vdovo nekdanjega lastnika pekarnice.

"1939. leta sva se ožienila, pa sva tie oprla pekaraj. Moj mauž je delo, meli smo pojba (vajenca). On je noso krú na G. Senik, v Slovensko ves pa Sakalauvca. Na piciklina v krakslina. Na pléčan (na hrbtu) so nosili v krčmé pa pavron. Pavri so poskrivoma krú tjípúvali, ka je tau tie volka sramota bila, steri pavar je krú tjúpo.

Vnuočí smo piekli krú, zazranka (zjutraj) smo ga pielali. Da je moj mauž nota rutjivo (šel k vojakom), tie se sama ostala z enin ladjénon (vajencem).

Da so Rusi prišli, tie smo vse dola stavili, pa smo vieč nej piekli. Tri lejta se nika nej vejda od svojoga moža.

Vnuočí smo piekli krú. . ." pravi Julijana Glanz.

Na tjejni iz l. 1927 je iža, v steri je bijo pekaraj.

Štiridesetdevetoga se pa začnila pečti. Eno lieto se dielala sama.

Tisto so takši cajti bili, ka so sakšoma prali, ka je kulak. Namé so tó prali, ka se politični kulak. Ovak so mi nej mogli krajzeti pekaraj.

Večer so prišli policaji pa so cejlo ižo parobrnili. Prali so, ka dja mielo (moko) sranjüvan. Svojo pravo mielo, ka se tjúpila. Daja se mejla 2 žakla v ladjénovi iži, ka se mogla soldačiji krú pečti. Z njimi sen se mogla ta zračunati. Bodjala sen se, ka mi sfali, zatok se dva žakla kraj djala. Tau mielo se njin tó pokazala. Drudji den so nazaj prišli, pa so prali, ka tau mielo naj pielan v hauto. Tie se njin prala, aj talidje (samokolnico) parpielajo. Dja mo tiskala, sin da pa vlejko. Tie do vidli, kak ena divica (vdova), stera je moža v bojni zgibila, vej

dielati. Tie je nji sran grato, pa so brž kaula (voz) spravili.

Na boroviji (sodišču) sen

M.S.

PREMIJRJE V JUGOSLAVIJI

FERENC LAKATOS
(Prevzeto iz Vas Népe)

STAHANOVISTANGE

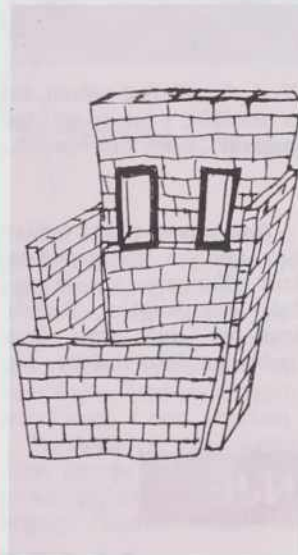
Sovjetski banjas (rudar) A. Stahanov je v Sovjetskoj zvezi l. 1935 začno s svojim gibanjon, kak bi leko en delavec sken več obredo: 200, 300, 500 aj 1000 procentov. Vi, mlajši, šteri ste té norije nej doživeli, ste gvušno vidali film Marmorni človek (Márványember), šteroga je naredo poljski režiser A. Wajda. V ton je tó búu en stahanovišta zidar, na šteroga so lidgé naslednje že trinok čamerni bili. Da so ma cujdavali cúgeu (opeko), je nakak cujnaleko enoga žardjavoga, tak ka si je cejle roke vse tázežgo. Pa več nigdar nej mogo zidarsko delo

tó) Ede Hörvath iz Györa gnauk svejta tó vogrski stahanovišta búu.

Gnesnadén sa že naleki smadjemo toma, depa inda svejta so tau krvavo zaistino djamali. Nej sa je bilau slabaudno norca delati aj pa istino vöpowödati, ka so tisti 600 pa 800 procentov dostakrat s folišijo naredili. Aj pa so jin drugi vse mogli cuj parpraviti. Aj so pa takšo delo napravili, ka za tisto niškenej pravo baug plati.

*****

V petdasetaj lejta so par nan v Ritkarovci kasarne zidali. Dvej zidarski partiji sta bilé. V ednoj so bili stahanovištange z nikec Vogrskoga, v drugi pa naši porabski zidarge, z Gorenjoga in Dolenjoga Sinika pa iz Sakalauvec. Delo so si tak razstalali, kak sa cuj stahanovištanta šika (spodobi). Uni so zidali stene, ka brš dé pa sa naleki računajo procenti, naši Slovenci pa drugo. Dje, ta dobri stahanovištange so buma brš zgotovili s stenci pa so sa skadili (izginili). Da so naši vrkaj začnili delati, mojtibaug, gnauk samo napamet zemejo, ka stene vrazmo dejo! Te vidijo, ka so njini dobri pajdaške stahanovištange vsikšo steno ejkstra (posebej) zidali. Najprva prvo sploj (popolnoma) tagor, te drugo pa tak tade. Tak, kak da mlajši iz kart grad zidajo.

lustracija: Marija Kozar

delati. Prejdnji pa so nej mogli druge delavce matrati (zatogavolo so stahanovizem vözmislili), ka samo poglednite ovoga! Nej istina, ka če un leko naredi šestau procentov, ka bi te vi nej mogli don dvejstau narediti?!

Na Vogrskon so l. 1948 začnili s stahanovizmom. V našon Porabji je dosta ljudi delalo pa dela v Kosinoj fabriki. Uni gvúšno vejo, ka je njin nigdašnji predjen, generalni direktor (vezérgiazga-

Tak so sa kasarne v Ritkarovci tó skor vküpporüni le (sesule), kak karte, če bi naši zidarge nej vöpopravili delo majstrov stahanovištanon, štero je tisto paut eške od stau procentov tó trinok daleč bilau, nej od -gezaró!

Francek Mukič

ljubljska banka

Pomurska banka d.d.
Murska Sobota

Pravi naslov
za denarne zadeve

ČE KRÜJA NEGA DOMA, TE JE GLAD ...

... pravi Ana Hanžek na Gorenjon Seniki. Mislin, ka prav ma. Vsi smo že zopojdli tak, da nan je krü sfa-lijo doma, pa kakšokoli do-brauto bi nan ponüjali, bi sa nej mogli pravo nasititi brez krüja.

Nej davnik smo svetili 20. avgustuš, svetak Svetoga Štefana. Pri nas pa že več kak 40 lejt na té den svetimo nauvi kru tü.

Letos, Baugi hvala, smo pá zadovolé sildje prpauvali, ljudje do krüja meli telko, tjelko da njin potrejbno.

Ana Hanžek se je mlada, 16 lejt stara včila krü peči od svoje matere. Krü peči je nej léko delo. Moraš najbole te skrb meti, da peč nalagaš. Peč tak more nalaužena biti, ka da z greblöv vlačéš po pauda, sa mora iskriti. Vrkaj pa peč mora bejla biti. Te sa gvüšno dobro spačé krü ali pa vrtan-ki.

Ana sa spomina na svoja mlada lejta. "Krüja je nej tak zadosta bilau, kak gnes. Strašno so ga not talali, poštüvali. Prvi, da so kolač

začnili, so ga prkrižili, s ten so ga blagoslovili. Če je eden falaček doj spadno, si ga mogo gor zéti pa küšniti."

"Prvi, da so kolač začnili, so ga prkrižili, s ten so ga blagoslovili", pravi Ana Hanžek.

Ana je gnes tü krü pekla. Kak tau, ka doma pečéte krü? "Domanji krü je na-čaši, kak küpléni, Baukši žma ma, duže stoji. Dva tjedna ga leko dvejmo. Na

Gorenjon Seniki eštje v dostaj mestaj pečéjo domanji krü. Dosta pa dosta peči so pa porušili, zatok pa mladi-na več ne vej peči krü. Tau je tü istina, ka je nej sa-mo lüstvo krivo. Trnok žmetna lejta smo prživali po l. 1950. Nej je bilau mela, nej smo mogli peči doma kru. Ge sa 30 lejt nej pekla. Zdaj pa znauva pečén, tau-ma para nejga."

Istina je. Tauma para nej-ga. Pa tauma tü nej, da je gnes mir, da znauvič leko svoj krü dvejmo, pa ga mamozadosta. Da smo v miri svetili svetoga Štefana den, da nan nej trbej glad trpeti za krüja volo. Na svejti gnesden dosta pa dosta lüdi glad trpi. Tak mislin, bola moramo krü poštüvati.

Ne pozabimo, ka moramo poštüvati roké, stere vsakdanešnji krü žmetno pripravljajo. 20. avgustuša - da si nauvi krü vrejžamo - pomislimo na tiste, steri sa trüdijo za KRÜ.

IB

NAŠE PESMI (6)

Mam'ca moja

*Mam'ca moja, pustaj me po vodo,
ar me moj dragi,
ar me moj dragi,
ar me moj dragi
pred stüdencom čaka.*

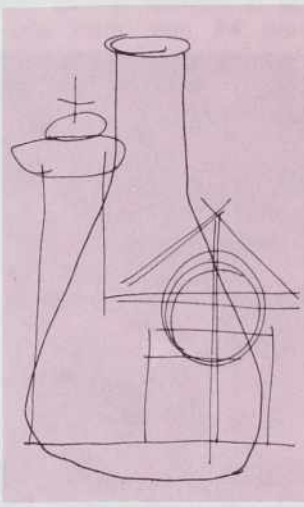
*Mam'ca moja, pustaj me vu cerkev
ar me moj dragi,
ar me moj dragi,
ar me moj dragi
pred oltarom čaka.*

*Mam'ca moja, pustaj me vu krčmo,
ar me moj dragi,
ar me moj dragi,
ar me moj dragi
pred gostilno čaka.*

*Krčmarica, prines' mi liter vina,
naj pijem jaz,
naj pijem jaz,
naj pijem, juhej,
s svojo milo drago.*

*Krčmarica, prines' mi cigareto,
naj pušim jaz,
naj pušim jaz,
naj pušim, juhej,
s svojo milo drago.*

(Gorenji Sinik)
— mkm—

*Mam'ca moja, posteli mi postelco,
naj si ležem jaz,
naj si ležem jaz,
naj si ležem, juhej,
s svojo milo drago.*

POPOTOVANJE

IZ SOBOTE NA GORNJI SENIK, V MONOŠTER, ÖRISZENTPÉTER IN...

Nedelja, 18. avgusta, dan pred obiskom papeže Janeza Pavla II. v Sombotelu, me je zvalila na popotovanje iz Sóbote prek začasno odprtega prehoda v Martinju na Gornji Senik pa naprej na Dolnji Senik, v Slovensko ves, Monošter in zopet dalje skozi Čretnik (Csörötnok) v Öriszentpéter. Domov sem nameraval čez mejni prehod Bajansenyé-Hodoš, a je nanese drugače. Namesto da bi zavil proti Hodošu, sem nadaljeval pot proti Magyarszombatfi, kjer je bil ravno tako za tri dni odprt prehod s Prosenjakovci.

Čeprav si ne domišljam, da se moja vožnja z avtomobilom lahko enači z Levstikovim Popotovanjem od Litije do Čateža, sem navzlic temu zbral nekaj prijetnih utrinkov, bodisi tistih, ki so mi jih povedali naključni sogovorniki, bodisi onih, ki sem jih le videl. Hkrati sem lahko ugotovil, kako hitro je mogoče iz Sóbote na Gornji Senik, če ni treba prek Hodoša, čeravno je lep kos makadamske ceste in čeprav je pot vijugasta in vodi čez gričevnat svet.

Carinik in policista v Martinju niso imeli ravno dosti dela. Le tu in tam vozilo proti Gornjemu Seniku, sicer pa so pričakovali več potnikov v ponedeljek. Ob spuščanju proti Gornjemu Seniku srečam prve potnike, pešce. Nagovorim jih slovensko, vendar se moram takoj popraviti: mlada madžarska družina pravi, da gre malo po-

gledat čez mejo, kako je na slovenski strani. Spodaj v dolini pa pričakujejo porabski Slovenci potnike iz Slovenije. So kar pisana družina: dijakinja monoštrske gimnazije, dva moška srednjih let in nekoliko starejša ženica. Malo potnikov je, zato si čas krajšajo s poslušanjem — madžarske glasbe. Ester mi še pove, da se bo na gimnaziji kmalu začel pouk, počitnice pa ji je pokvarila vojna v Sloveniji, ker ni mogla na morje.

Prav živahno je pred cerkvijo v središču Gornjega Senika. Pokramljam z ženičkama, ki gresta k večernicam. Labričeva mati mi povedo, da bi bilo res lepo, če bi imeli bogoslužje v slovenskem jeziku, njihova sovaščanka pa pristavi, kako ni prepričana, če so vredni take milosti — slovenske, domače besede v cerkvi. V nedeljskem popoldnevu je razgibano še pred gostilnoma, zdaj sta v središču kraja dve in v obeh je kar precej gostov.

Na poti skozi Gornji proti Doljnemu Seniku in v Slovensko ves se spomnim nekdanjih vojaških kontrol ob "železni zavesi", ki se je pri odcepu poti proti Sakalovcem približala cesti. Vidim tudi velik križ na hribu nad Modinci na avstrijski strani, krajem, kjer je pred približno četrtr stoletja vzniknila ideja o druženju strokovnjakov (in politikov) na tako imenovanih kulturno-zgodovinskih simpozijih. Letošnjega, že triindvajsetega, bi morali organizirati v Rogaški Slatini, pa je tudi to srečanje preprečila vojna...

Vaški sejem imajo na Doljnem Seniku, še najbolj pust pa je Monošter, morda zato, ker se je vreme že začelo kisati.

Hitro jo uberem proti Čretniku in naprej v Öriszentpéter, kjer me zanima sklepna prireditev Öršeških kulturnih dni. Vem, da bo plesala tudi gornjeseniška folklorna skupina, zato poiščem plesalce, ki nekoliko utrujeno čakajo na nastop. Že nekaj dni so plesali, zato bi najraje kar pokazali svoje ples in se sprostiti, mi zaupa Andrea in kljub utrujenosti pove, kako je prav, da nastopajo na tako zanimivem srečanju, kjer lahko občinstvu in številnim domačim in tujim skupinam pokažejo slovenske plesne. Izvem še, da je bil na vseh prireditvah, in teh je bilo res dosti, obisk navdse dober, sklepni dogodek na prostem pa je prekinil dež, zato so se morali preseliti v kulturni dom.

Zahvalim se za informacije, in ko me ravno prav zažaja za vrček piva, se začne nevhata. Toda vseeno ne grem proti domu, zdaj po bližnjici čez Hodoš, ampak nadaljujem proti Magyarszombatfi. Ker je temno in dežuje, se kar nenadoma znajdem pred madžarskima vojakoma, ki varujeta stražnico. Na vprašanje, kje je pot do začasnega prehoda, mi pojasnita, da nekoliko nižje po makadamu. Cesta je res slaba, dežuje zmeraj bolj, madžarskim vojakom se komaj ljubi na dež do potnega lista, naša policista pa enako kakor v Martinju: "Malo, premalo je potnikov." "Jutri jih bo več," ju potolažim in se odpeljem v dolino.

Gregor Grič

ADIJO POLETJE IN POČITNICE!

LIKOVNA KOLONIJA

VEŠ - VEM

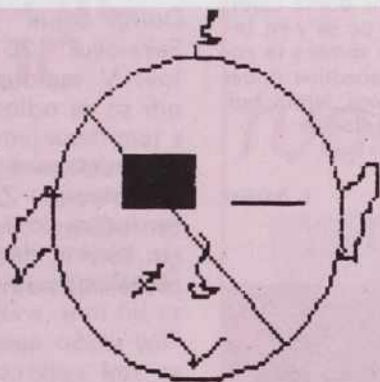

Risba naj vas spominja na lepe dneve, ki ste jih preživeli nekje ob vodi, ko sploh niste mislili na šolo. Zdaj, ko prebirate te vrstice, imate verjetno že pripravljeno šolsko torbo, kajti čez nekaj dni se bo oglasil šolski zvonec.

Upamo, da ste se spočili in da nam boste tudi to šolsko leto pridno pisali.

Želimo vam vse najboljše in čim manj "cvekov"!

UREDNIŠTVO

Piratov sin

Z računalnikom narisal:
Dušan Mukič, 4. razred

DRUŽINSKI OBIČAJI

Koliko hiš, toliko navad, pravi pregovor. To velja tudi za družinske običaje. Mi praznujemo naslednje praznike:

Najpomembnejši je rojstni dan. Jaz ga imam 12. septembra. Takrat dobim od mame, očeta in brata darilo.

Drugi je velika noč. V tem času otroci streljamo. Člani družine se obdarujejo.

Za božič stoji v hiši jelka. Za novo leto je vse veselo. Povabimo sorodnike in to noč ne gremo spat do zore.

Žolt Bajzek
G. Senik

MOJ ROJSTNI DAN

Spet sem dočkal rojstni dan. Star sem 10 let.

Na ta dan sem dobil od mame lepo torto. Oče mi je dal denar, sestra pa kupila knjigo.

Tudi babica je prišla to nedeljo k nam praznovat. Spekla mi je pecivo in prinesla šopek.

Mamica je skuhalo dobro kosilo, tudi pijače ni manjkalo.

Zelo sem bil vesel, saj je bil ta dan moj.

Tomaž Kozar
G. Senik

V Vuzenici organizirajo vsako leto likovno kolonijo. Takrat se srečamo slovenski učenci iz Italije, Avstrije in Madžarske.

Jaz sem se kolonije udeležila že štirikrat. Vsako leto sem bila pri isti družini, pri Gostenčnikovih. Zelo dobro jih poznam, tudi oni poznajo našo družino, ker so bili na Madžarskem in tudi pri nas. Moji starši so jih obiskali v Vuzenici. Lani je bila 20. kolonija, jubilej smo praznovali zadnji dan. Letos bo tabor v Avstriji od 21. do 26. avgusta. Tudi jaz bom šla, že petič. Grejo še trije moji sošolci.

Zelo težko čakam kolonijo. Rada bi srečala stare prijatelje in spoznala nove obraze.

Upam, da bo likovna kolonija naslednje leto zopet v Sloveniji.

Brigita Šooš
Števanovci-Otkovci

Včasih se nam zgodijo neprijetnosti, zato je prav, da vemo, kako si bomo pomagali.

Ko se doma kopate, vam milo rado uhaja iz roke. Pomagamo si tako, da milo damo v nogavico (frotir...).

podplatih namažite z jajčnim beljakom in noge bodo čez dobri 2 uri zopet pripravljene za napor.

Če krvavite iz nosa, pa ste nekje zunaj blizu vrta, vam pomaga, če vsrkate v nos čebulni sok. Ta ustavi krvavitev.

Tako bomo lahko držali milo, obenem pa nam je nogavica umivalna krpa.

Če se precej potimo, pomaga, če si roke ali noge vsak večer okopamo v ruskem čaju. Potenje in neprijeten vonj s tem omilimo.

Po daljši hoji ali skakanju (npr. igranju nogometa) vas lahko pečejo podplati na nogah. Pekoča mesta na

imate doma v stanovanju sladkovodno ribico? Ko ji zamenjate vodo, kapnite vanjo 2 - 3 kapljice limone. Ribica vam bo hvaležna.

Če se vam je flomaster zasušil, pri roki je pomaster drugega, ga za krajši čas vtaknite v mešanico alkohola in vode ali ga dajte v vročo vodo. Za silo bo spet pisal.

STARŠI, RAZMISLIMO

PA SREČNO ČEZ ŠOLSKI PRAG!

Prvi teden septembra se bodo zopet odprla šolska vrata. Začenja se novo šolsko leto.

Starši bi se morali veseliti šole skupno s svojimi otroki, predvsem prvošolčki. Če starši šole nimamo v lepih spominih, strahu ne prenašamo na otroka. Vse, kar vemo starši o šoli, je že nekoliko odmaknjeno in prav neprijetni spomini staršev se radi prenašajo na otroka, ko stopa v šolo.

Prav gotovo je zelo pomembno spoznanje, da se bo samostojen otrok lažje vključil v šolsko življenje. Bodimo toliko poštene, da mu šolo prikažemo resno in takšno, kot je v resnici, brez pretiranega olepševanja ali zagrenjenosti. Z otrokom se moramo že precej pred vstopom v šolo skupno pripravljati na začetek.

Navajamo ga na pravočasno vstajanje in mirno zajtrkovanje.

Navajamo ga na pravočasno odhajanje k počitku.

Vcepljamo mu ljubezen do knjige, čuvanje knjig.

Navajamo ga k poslušanju pravljic, te mu občasno beremo.

Budimo mu željo po novih spoznanjih.

Nauči naj se že kako pesmico, tudi slovensko ali v slovenskem narečju.

Če je le možno, naj redno obiskuje vrtec. Otroku nujno potrebuje druženje z vrstniki,

ker si skupno z njimi pridobiva izkušnje. Veliko mu lahko sicer dajo starši s svojim zgledom, predvsem spoznanje, da se uspeh doseže s trudom. Otroku pa mora poleg tega pridobivati spoznanja tudi od vrstnikov. Ob tem vidi, da tudi oni ne zmorejo tega ali onega, vendar si prizadevajo, da bi zmožli, in to je zelo pomembno. Otroka moramo obvarovati strahu pred neznanjem, saj se marsikateri prvošolček boji šole tudi zato, ker meni, da premalo zna. Tak občutek pa lahko povzroči pri otroku hude čustvene motnje.

Starši slovenskih otrok bi se morali z otrokom pogovarjati že sorazmerno zgodaj v lepem domačem narečju, ga spodbujati in mu vlivati ljubezen do slovenskega maternega jezika. Otroku bi lahko tako v šolo prinesel že mnogo lepih narečnih besed ali celo stavkov, v šoli pa bi mu bilo ob tem jeziku prijetno.

Če bomo prvošolčka dobro pripravili na šolo, prvi korak skozi šolska vrata ne bo težak, čeprav so to za otroka velike spremembe.

Izredno pomembni so tudi prvi dnevi šole. Vsak dan, ko se otrok poln vtisov vrne iz šole, ga pričakajmo s sproščenim zanimanjem in mu umirjeno prisluhnimo. Spregovorimo z njim tudi v slovenskem narečju, povprašajmo ga, kaj vse se je že naučil v

maternem jeziku. Če tega ne bomo delali od začetka šolanja, lahko za vedno zatremo otrokovo odkritosrčnost in željo po znanju slovenskega jezika.

Po prvih dneh pouka skupaj z otrokom določimo čas in kraj domačega učenja. Ustvarimo sproščeno in prijetno družinsko vzdušje. Kdor govori v družini slovensko narečje, naj se v tem narečju pogovarja z otrokom.

Vsak dan se zanimajmo za otrokov napredek, pove naj tudi nove besede v slovenskem jeziku. Pozneje delajmo z otrokom primerjave - mi povemo v narečju, otrok pa še v knjižnem jeziku isto besedo, tako kot jo je spoznal v šoli. Tako razvijamo otrokovo samozavest.

Vstop v šolo je za vsakega otroka veliko doživetje. Ta dan naj bo slovesen, da otroku in staršem dolgo ostane v spominu.

Dober začetek in vcepljena ljubezen do slovenskega maternega jezika bosta otroku omogočila, da bo pozneje s pridobivanjem izkušenj lahko premagoval težave in da bo zavestno dosegal uspehe, tudi pri znanju maternega slovenskega jezika.

Da bi dosegli zaželjene uspehe in SREČNO ČEZ ŠOLSKI PRAG!

NIKA ZA SMEJ

... DO
MADŽARSKE

LIKOVNA
KOLONIJA

1000 forintov +

1000 forintov = 2000 forintov?

Naš Lajči je puščke odavo v Krmedini na placu. Žena ma je doma raztomačila, steri pravci kelko koštajo, kak daleč sa leko pogaja.

Žiga pa pravca kúpúvat úšo, pa zagledna Lajčina. Dobro vej, ka je Lajči par lumaraj (pri številkah) slab, ne mora ništja prajti od njega, ka je profesor matematike. Žiga gleda Lajčina pravce, pa sa začna pogajati na dva. Lajči je drži za 2300 forinta, Žiga pa pravi:

"Dan ti 2000 forintov. Več sta nej vrejnda."

Lajči kaulakvrat pogledava, pa vidi, da eštje dosta pravcov majo drugi tú, kúpcov je pa malo. Že tu stoji 2 vóra, pa je kumaj kaj audio. Etak pravi:

"Vrag si z njin! Aj bauda 2000 forintov pa si je nesi." Žiga v žepko segna, vózema 1000 forintov pa da Lajčina. Lajči pa pravi:

"Žiga tau je samo 1000 forintov, ednoga puščka boš samo?"

Žiga - steri vej ka je Lajči

slab pri računanja - pa zema té pejnaz, pa ma etak pravi: "Lajči, ti pa ne vejš računati. Glé! (pa ma gezérko na ednoj strani pokaža) Vidiš, ka ma gor napisano?"

Lajči pravi:

"1000 forintov".

Žiga pa zdaj gézerko obrerne na drugo stran, pa pravi:

"Ka je pa tú napisano?"

Lajči pravi:

"1000 forintov"

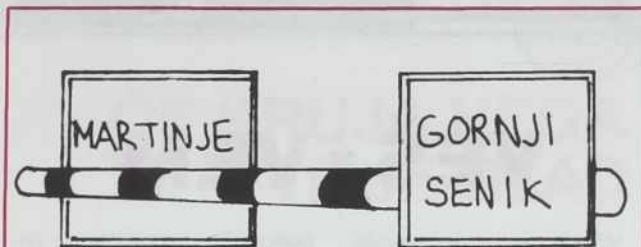
"No vidiš, 1000 forintov + 1000 forintov je 2000 forintov. Nej si sa včijo v šaula?"

Lajčina je Žiga dobro vkúp zmejšo, pa si je etak brodo: "kak sa dja nauri?!"

Žiga pa že v žakla ma puščke, pa hajde domau.

Da Lajčina žena doma Lajčina po glavej toče pa ga v rit brsa, pa za sakšoga somara ta zové, te žiga pri šabedlina dober obed djej, vino pigé, lejpin ženskan slatke liköre plačúje. Leko si parvaštji, nej?

I. Barber

DEZINFORMACIJE

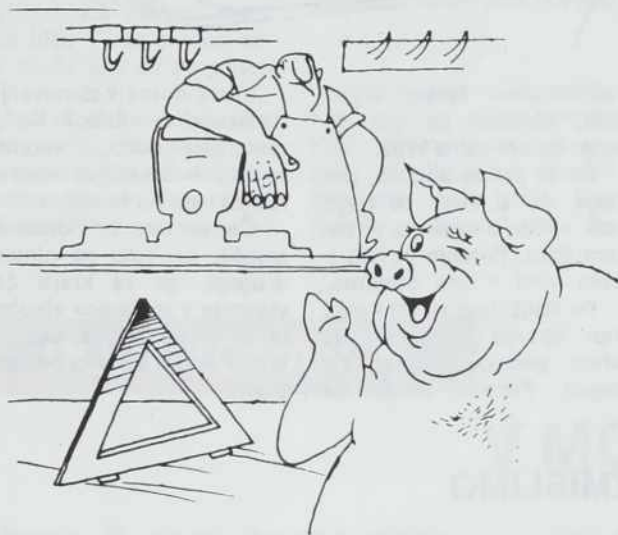
Iz neuradnih virov smo zvedeli, da sta konec oktobra leta 1990 predsednika Madžarske in Slovenije prestopila državno mejo pri Gornjem Seniku.

Od takrat sta minila 302 dneva, mejnega prehoda pa še ni. (Je bil to ilegalni prestop?)

MESO

Od 7. do 17. avgusta so na Madžarskem svinjsko meso prodajali precej ceneje (30-40 %). To akcijo je podpirala madžarska vlada. Po podatkih naj bi v trgovine prišlo več tisoč ton mesa, v Železno županijo 150

kilogramu zaslužili 100 forintov, pri 100 kilogramih 10000 forintov itd. Bili pa so tudi ljudje, ki jih ta akcija sploh ni zanimala, ti so hoteli kupiti meso po normalni ceni, toda ostali so brez njega. V trgovine so

Prevzeto iz Vas Nepe
Ferenc Lakatos

ton. To dobronamerno akcijo vlade nekateri povezujejo s papeževim obiskom, da naj bi tudi reveži prišli do mesa vsaj ob tej priliki.

Kaj je ta akcija prinesla ljudem?

O akciji so bili obveščeni prek časopisja že nekaj dni prej. Vsi so začeli računati in upati, predvsem upokojenci in srednji sloj državljanov. Marsikatera družina si je izračunala, koliko forintov bo lahko prihranila s tem nakupom. Toda lepe sanje so se kmalu spreobrnila v "grozljivko".

Nekateri so že ob petih zjutraj stali pred trgovino. Tisti, ki so imeli srečo, so prišli do velikih količin mesa, tudi do 50 kilogramov. Drugim pa že ob pol devetih ni ostalo nič. Kot pri vsaki stvari, je tudi v tem primeru začela delovati mafija. Eni so zaradi povezav prišli do velikih količin mesa (predvsem gostinci, zasebniki itd.). Ti ljudje so pri

pripeljali razpolovljene svinje, ki jih je bilo treba razrezati na manjše kose. Mesarji so krepko delali, prodajalci tudi, ljudje pa so čakali v vrsti in se prepirali. Zmerjali so vlado, mesno industrijo, prodajalce. . . , ker je večina čutila, da so jih ogoljufali. Ko pa so slišali po radiu, da se bo meso septembra verjetno podražilo, so postali še bolj ogorčeni.

Predstavniki ministrstva za kmetijstvo je izjavil, da niso računali na to, da je v madžarskih gospodinjstvih toliko zamrzovalnih skrinj, da ljudje lahko shranijo tudi po več deset kilogramov mesa.

Akcija ni uspela. Kako se bodo Madžari obnašali pri težjih akcijah, predvsem pri tistih, ki naj bi vodile državo v Evropo?! In kaj bo z ljudmi, katerih kosilo bo se kljub takšnim akcijam velikokrat brez mesa?

KH

NOV MOST V SAKALOVCIH

Čeprav je gospodarstvo v Monostru in okolici v hudi krizi, se nekatera podjetja lotevajo novih naložb. Ker denarja povsod zmanjkuje, iščejo sovlagatelje. Gozdno gospodarstvo Falco v Monostru se je lotilo novega mostu v Sakalovcih s pomočjo

pridejo do njih preko mosta in čezenj lahko prevažajo les. Pohiteli smo z delom, ker bomo jeseni velik del gozdne površine izsekali in les s tovornjaki odpeljali. Župan mi je obljubil, da bo vaški samoupravni organ finančno podpiral gradnjo mos-

Nov most je skoraj končan.
F: K.H.

vaškega samoupravnega organa. Vodja Gozdnega gospodarstva Falco, János Németh, je povedal: "Približno 250 000 forintov je stal nov betonski most v Sakalovcih. Prejšnji je bil lesen, zato je hitro dotrajal. Zdaj smo se odločili, da bomo zgradili novega iz betona in kamna, ki bo trajnejši. Ta most (in tudi prejšnjega) uporabljajo tudi vaščani, saj je 60% vaških gozdov v tem delu vasi oziroma lahko

ta. Vem, da ta organ nima veliko denarja, toda v tem primeru gre za obojestranski interes."

Novi most je končan, verjetno bo dolga leta služil gozdnemu gospodarstvu in Sakalovčanom, obenem pa tudi turistom, ki radi zahajajo k lovski koči. To, da je most iz betona, moti menda samo mene, ki živim 100 metro vstran.

K.H.

KNJIGE ŠOLARJEM

Samoupravnim organom je bil dodeljen poseben fond iz državnega proračuna za socialno podporo družinam, ki imajo šoloobvezne otroke. Gornji Senik je dobil v ta namen 317 tisoč, Dolni Senik 132 tisoč in Sakalovci 120 tisoč forintov. V samoupravnih organih so se odločili, da bodo s tem denarjem kupili učbenike vsakemu šoloobveznemu otroku. Zaradi visokih cen učbenikov, knjig in drugih šolskih potrebščin je to precejšnja pomoč družinam.

SOLIDARNOSTNI PRISPEVEK

Na Madžarskem je tačas 216 tisoč brezposelnih. Podpora tem ljudem se plačuje iz solidarnostnega sklada. Trenutno odtrgajo od plače vsakega zaposlenega 0,5 %, 1,5 % pa plačujejo podjetja. Prognoze kažejo, da bo konec naslednjega leta brez dela blizu 500 tisoč ljudi. Zaradi tega bi bilo potrebno zvišati solidarnostni prispevek z 2 na 6 %, pravijo strokovnjaki.

PORABJE

ČASOPIS ZVEZE
SLOVENCEV NA
MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtek
Glavna in odgovorna
urednica **Marijana Sukič**

Naslov uredništva:
H-9970 Monošter, Széll
Kálmán tér 11, p. p. 77

Cena:
posamezna številka
10 forintov oz. din,
celoletna naročnina
240 forintov oz. din

Tisk: **SOLIDARNOST**,
Arhitekta Novaka 4
69000 Murska Sobota,
Slovenija

Nenaročenih rokopisov in
fotografij ne vračamo.